

Hegedűs Imre János

A munkácsi lány

A Rákóczi Szövetség szervezte a kirándulást. Aliz neve az utolsó pillanatban került fel a listára, mert a szülei nem akarták engedni. Ez volt az első veszekedésük a családban, nem mész sehová, mondta az apja, a Balaton nem becsületes lányoknak való hely, kurva lesz ott még a szitakötőből is.

Az anyja enyhült meg, nem tudta elviselni a lánya éjszakai sírását. Hajnalig zokogott Aliz, áthallatszott hozzájuk a gyermekszobából, fölverte két apró kistestvérét is, másnap szédelegve járkált kidagadt szemekkel.

– Engedjük el, apja, – mondta a férjének. – Ne neveljünk apácát belőle, és én bízom a lányomban. Jól tudja, milyen család gyermeke, mindketten pedagógusok vagyunk, nem hoz szégyent a fejünkre. S ne feledd, még csak tizenhét éves, ráér megkezdeni az életet. Ezt többször megbeszéltem vele. Úgy tárgyaltam, mint nő a nővel, egyezségünk, szövetségünk erősebb az apai szigornál.

Hajnalban indultak Munkácsról. Ott csak félig telt meg a busz, útközben szálltak fel, legtöbbször Beregszászon, Nagyszőlősen, hárman Tiszaújlakon.

Aliz még soha nem volt Magyarországon. Kisgyerek korában szinte lehetetlen volt vízumot szerezni, sokba is került, később – ezt a keresztanyjától tudta meg –, szülei azért fújtak le minden külföldi utat, mert azok csak rombolják a gyerek szülőföld-hűségét.

Rögeszmés lokálpatrióták voltak.

Tiszabecsen, az első magyar településen Aliz áhítatot és szorongást érzett. Magyar föld ez, sóhajtott, milyen jó azoknak, akik itt születtek.

A hosszú úton figyelt. Búzaföldek, napraforgó táblák rohantak el kétoldalt, Aliznak feltűnt, mennyivel gondozottabb itt a mező, mint otthon náluk, kevesebb a gaz, nincsenek bozóttal benőtt területek, a parkolóhelyeken nem áll halmokban a szemét, a falvak csinosak, az emberek ruházata más, jobb minőségű, divatos, a járművek, különösen a személygépkocsik, áramvonalasak, fényesek, öröm rájuk nézni.

De nem a táj, nem a vidék volt Aliz súlyos élménye. Különös érzések rohanták meg. Arra gondolt, hogy itt minden magyar. Az útszéli fák, az ágakon szökdecselő szarkák, a kakukk hangja, a sárgarigó füttye, a réten bukdácsoló nyúl, a fehér farukat feldobáló őzek... mind, mind magyar, és nem lehet megmondani, miért. Mert a kő itt is kő, domb csúcsán az erdő itt is erdő, a martilapu a sánc martján itt is martilapu, akárcsak otthon, Kárpátalján. Mégis más. Több. Miért? Mivel több?

Homályos érzések, kusza gondolatok kavargtak benne, nem tudott válaszolni saját kérdéseire.

Balatonfenyvesen, a nagy kempingtáborban vertek tanyát. Sátrakban szállásolták el őket, külön a fiúkat, külön a lányokat. A tanárfelügyelők kedvesek voltak, de szigorúak, olyan programot állítottak össze, és olvastak fel, hogy az a katonaságnál is bevált volna. Különösen az éjszakai járkálásokat, kószálásokat tiltották meg:

– Vigyázzatok! Ebben a táborban legalább tíz nácio fiataljai gyűltek össze. Egy részük tiszta búzának semmiképp sem nevezhető. Kábítószert csempésznek italba, cigarettába, vége annak, aki szóba áll velük.

Másnap a Balaton letörölte a táblát. A víz az ember legrégebbi barátja. Tanulták a gimiben, hogy az ósocéánban jöttek létre az első fehérjemolekulák, ott született meg a szerves anyag.

Aliz jó úszó volt. Korán, 4-5 éves korában már vitte hol az anyja, hol az apja uszodába, kiváló mesterek foglalkoztak vele Munkácson.

A harmadik vagy a negyedik nap, később sem emlékezett erre pontosan, melyiken, több méterrel haladta meg a bóják vonalát, ott már csak néhány fej látszott ki a vízből. Mellette rövidre nyírt, tüskés hajú srác úszott, s feltűnt neki, milyen nyugodtak, méltóságosak a mozdulatai,

milyen magabiztosan bukik alá, s csapódik felsőteste magasba, a víz fölé. Hirtelen köröket kezdet leírni Aliz körül, az egzotikus madarak násztáncához hasonlított a mutatványa, aztán megszólította:

– Beszélsz magyarul?

Aliz megijedt. Ezt még soha nem kérdezte tőle senki így. Otthon, Kárpátalján vagy ukránul vagy oroszul szóltak hozzá, ritkán ruszinul, s a családban, a rokonságban természetes volt, hogy ő magyar, nem kellett megkérdezni.

– Igen, magyar vagyok.

– Honnan jöttél a Balatonra?

– Kárpátaljáról.

– Kárpát-Ukrajnából?

– Nem. Kárpátaljáról.

Több szó nem esett. De a delej, a titokzatos energia, amit csak 17-18 évesek tulajdonsága, összehangolta a mozdulatokat, azonos ritmusra kezdtek úszni, s némán, szó nélkül tértek vissza a partra. A vízi mentők már sípoltak, integettek.

És akkor bekövetkezett a csoda.

Elérte a lábuk a Balaton alját. Először Aliz karcsú nyaka, gyönyörű válla, szép mellei, aztán a karcsú dereka emelkedett ki a vízből, végül hosszú combjai világítottak, mint a sarki fény sugárkévei.

– A sellők sem voltak szebbek a régi görögök képzeletében, mint ez a lány – gondolta döbbenetben a fiú.

Amikor már csak térdig ért a víz, nyújtotta a kezét:

– Csiszér Barna vagyok Erdélyből.

Semmilyen tolokodás nem volt ebben. Aliz elfogadta a kinyújtott kezét:

– Szép Aliz. Ilyen vicces családnevem van. A vízben már mondtam, Kárpátaljáról jöttem, pontosabban Munkácsról. Suli-kirándulás.

– Nincs kedved sétálni a parton, amíg megszáradunk?

A kérdés sablonos sztereotípiája volt, de az empátia, az ébredező szerelem aranyködbe burkolja a banális szavakat, amitől azok fluoreszkálni kezdenek.

Minden nap találkoztak. Hatalmas tömeg hullámozott a kempingtáborban, a strandruha jellegtelenné teszi az embereket, de ők mégis azonnal, távolról is meglátták és megismerték egymást. A járás, a mozdulat, a fejtartás, a kezek, a lábak ingása ismerős és kedves lett.

Különbözni akartak mindenkitől.

Aliz megtudta, hogy Barna májusban érettségizett, ennek örömeire jött le két barátjával a Balatonra, ahogy ő mondta, kicsit kirúgni a hámból. Szülővárosában, Csíkszeredában akar felvételizni a Sapientia Egyetem mérnöki karára.

– Tehát másfél évvel idősebb, mint én – gondolta Aliz.

Mivel a tanárkísérők minden mozdulatukat szemmel tartották, ezért idejük nagy részét a vízben töltötték. A víz lett a dzsungel, a Bakony, az odú. Hevesen tiltakozott az elején Aliz, a fiú csak a kezét foghatta meg, de a hullám nemcsak kívül, belül is megérintette, az erősebb volt, mint a Balatoné, s ismeretségük harmadik napján már ölelték, csókolták egymást. Hosszasan, vadul, órák hosszat, szenvedélyesen csókolóztak a vízben. Nagy kerítő a Balaton, eltakarta, eldugta őket, csak a fejük látszott ki, s ami a csillámló tükör alatt történt, az kettejük titka maradt. Barna akkor, ott, a vízben érezte meg először, milyen csodálatos a női test, a bársonyos has, a feszes combok, az alig kidomborodó, de annál izgatóbb Vénusz-domb, a karcsú derék, a két, enyhén oldalra hajló tűzhányó-mell, a nyak, a száj, az arc, a szem, a kontyba tekert, hosszú haj.

Járatlan volt a szerelemben, legalább annyira járatlan, mint Aliz, s a két szűz test, a két érintetlen lélek úgy csapódott egymásba, mint a fúzióban egyesülésre kényszerített atommagok.

Némajáték zajlott a vízben, szavak nélküli testbeszéd. Hosszabb elmélkedésekre a sétatúton került sor.

A kárpátaljai sors szembesült az erdélyi sorssal. Az ádáz, talmi erők foga itt is, ott is magyar identitásba harapott, rág, mar, pusztít, ami ellen csak szívós, konok kitartással lehet védekezni.

– Engem úgy neveltek a szüleim – mondta Aliz –, hogy a szemem egyetlen pillanatra se vegyem le Zrínyi Ilonáról, városunk hősről, nagyasszonyáról. Ugye, tudod? Közel két évig védte Munkács várát bős Caraffa tábornok csapataival szemben! Szép keblén vért, sodronyong. Jobb kezében kard. Bal kezén II. Rákóczi Ferenc, a kisfia. Hasában magzat moccan. Thököly Imre fejedelem gyermeke. Van még egy ilyen sugárzó

női alak a világtörténelemben? Nincs. Csak annyiban változtak az idők – mondja gyakran az édesapám –, hogy nekünk ma nem vértet kell magunkra öltetni, hanem ki kell izzadni a teknősbéka csontpáncélját, ami megvéd a ragadozók tépőfogaitól. Az én szemem recehártyájába végleg és végzetesen belemaródott Munkács Várának a képe, ormán a turulmadárral. Ezt a várat soha nem tudták elfoglalni a keletről jött hordák, ellenállt tatárnak, töröknek. Én is ellenállok minden kísértésnek, ami eltántoríthatna tőle.

– Nekem is van eszményképem, Aliz – mondta Barna. – Nem is egy, hanem sok. A Székelyföld a hőszok földje. Gábor Áron életét adta a magyar szabadságért, Zeyk Domokost megirigyelték a muszkák a fehéregyházi mezőn bajviadala miatt. Talán legenda, talán igaz, visszautasította Lüders tábornok kegyelmét, inkább főbe lőtte magát. Petőfi is ide jött meghalni. De én nem akarok hozzájuk hasonló hős lenni! Engem a kinttartás, a szorgalom, a munka bajnokai bűvölnek. Az idők változtak, csak Kőrösi Csoma Sándor, Orbán Balázs, Bolyai János által kitaposott ösvény járható ma.

Nem vették észre, minél többet beszélnek a két szülőföld csodáiról, annál magasabb falat építenek maguk közé. Csak a legvégén, amikor már sátozt bontott a kárpátaljai diákcsoport, amikor már csomagoltak az útra, vált világossá számukra, hogy Zrínyi Ilona, Rákóczi Ferenc földje olyan távol esik ma Gábor Áron földjétől, mintha a népmese Óperenciás-tengere hullámozna a kettő között.

Utolsó találkozásuk egy platánfa alatt fekete búcsú volt, nem a szerelmesek csók-palotája.

De azért eljegyezték egymást. A maguk módján jegyezték el. A történelem csontváz-arca volt a tanú.

Barna egy havasi gyopárt imitáló brosst tűzött Aliz ruhájára. A lány egy zománclemez jelvényt, amire Math Péter, A honfoglalás emlékművének miniatűr képét olvasztották bele.

Három év telt el. Annyira reménytelen volt sorsuk összekapcsolása, hogy nem írták föl egymás címét, telefonszámát. Külön-külön süppedtek bele a hétköznapi dagonyájába.

Aliz jelesre vizsgázott minden tantárgyból az érettségien, Barna felvételizett a Sapientia Egyetem mérnöki szakára.

Két élet gomolygott, forrt, forrongott egymástól távol. Csak az álmokban, az ábrándképekben kísértették egymást.

Barna mindent elmesélt a barátainak, akikkel a Balatonon nyaralt. Otthon a szüleinek úgy számolt be fellobbanó, és hirtelen kialvó szerelméről, mint tektonikus földindulásról.

A mindennapok társalgási nyelvén kialakult egy szó, egy fogalom, csiszolódott az, mint hegyi patakok vizében a kavics, álomszép fantom nőt ki abból: a munkácsi lány.

Mintha nem kapta volna meg a keresztségben a Szép Aliz nevet: munkácsi lány lett.

Így emlegették.

Május volt. Csíksországban friss, csípős, vérpezsdítő ez a hónap.

Csiszér Barna a Hargita vendéglőben ebédelt az apjával. Arról beszélgettek, ki kellene egészíteni a család élelmiszer-feldolgozó vállalatát egy új részleggel, s őt, a fiát igazgatónak szemelte ki, nem árt, ha a teljes vezetést kézben tartják.

Amikor kijöttek a vendéglőből, autóbusz indult a parkolóból, s az ablakon keresztül Barna megpillantotta a munkácsi lány arcát. A szép, a rejtélyes mosolyú, vidámságot szomorúsággal váltogató arcot, a rendellenesen nagy, barna szemeket.

Nekirohant az induló busznak, két öklével verte az oldalát. Szerencsére még meghallotta Aliz sikoltó hangját:

– Rákóczi-várhoz megyünk, a Gyimesekbe.

Az apja erős karjait érezte Barna a hóna alatt a hirtelen jött eszméletvesztés pillanatában. A véletlen játéka akkora erővel zuhant rá, mint bányászokra a sújtólég.

Tartalmas, komoly volt apa és fia között a kapcsolat, s ez megajándékozta Barnát második életével. Csiszér Dániel beültette a fiát a családi autóba, s elindultak. Nem mondta, hogy hová mennek, egyértelmű volt az úti cél.

Hamarosan utolérték az autóbuszt. Barna csak Ukrajna ország jelét látta: US.

Két suta, érdektelen betű. Az agykéreg statisztikákat raktározó szférájába való.

Neki a Megváltó fején fénylő glóriát jelentette.

Nincs és nem is lesz a szerelem-krónikákban szebb nászutazás. Az apa úgy sorolt be Volvójával a pöfögő busz mögé, mintha lakodalmas menetben lennének. A kanyarok előtt megállt, hogy nőjön egy kicsit a távolság, s amikor beértek Gyimes völgyébe, csak néhány méter távolságról követte az ukrán kirándulókat.

A Rákóczi-vár előtt előztek. Az apa gondolatrendszerében pontosan lejátszódott az, ami a Barna lelkében.

Félrehúztak, kiszálltak, s várták a munkácsi lányt.

Sikoltva ugrott le a busz lépcsőjéről. Keményen tartotta magát Barna, hogy ne zuhanjanak mindketten a földre.

Aliz levált a csoportról. Mindig önálló volt, erős, kemény konok, de most, mint lőtt madár, hullott a Csiszér-család birtokába.

Nem félt a szótól. Birtoka akart lenni annak a fiúnak, akit a Balaton vizében halálosan megszeretett. Birtoka akart lenni a fiú anyjának, apjának. Úgy akart birtok lenni, ahogy a varázsgyűrű a mesebeli királykisasszony ujján, ahogy a varázspálca a tündér kezében.

Új, más fészekbe vágott, ez benne van a nő természetében.

Abban józan volt és megfontolt, miképpen készíti föl szüleit erre a hegyomlásra. Nehogy rendőrséghez forduljanak.

Leült a számítógép képernyője elé, s írta a leveleit. Először az anyjának, azután az apjának. Két sorsdöntő villámposta. Két robbanógránáthoz hasonló E-mail. Nem megyek haza a csoporttal, Édesanyám, Édesapám. Nehogy kétségbe essenek emiatt. Életem legnagyobb eseménye, hogy a Rákóczi-vár alatt találkoztam Barnával. Ilyesmire még a világegyetemben sem történik. A bolygók nem térnek le a pályájukról. Évmilliárdok óta ugyanott keringenek. Mi kivételes két csillag vagyunk. Mi letértünk, és találkoztunk a végtelenben. Ez is erdélyi találmány. A párhuzamosok találkozása. Csak két-három napig legyen türelmük, Édesanyám, Édesapám, a vőlegényemmel és az apjával fogunk hamarosan kopogni az ajtójukon.

Akarják, hogy a lányuk boldog legyen?

Csiszér Katalin, az édesanya külön szobában fektette le őket, különben soha nem mosta volna le magáról a kerítő vétkét.

Másnap hajnalban Csiszér Dániel, Csiszér Barna és Szép Aliz elindult a hosszú útra.

Munkács minden magyar számára zárandokhely. Akkor is, ha soha nem járt arrafelé.

A Volvo úrközi állomásokhoz hasonlított merev, töprengő utasaival. Barna mintha a súlytalanság állapotát is megélte volna. Beszélgettek, elmélkedtek, minden gondjuk, gondolatuk a körül forgott, hogy lehet a Székelyföldet magukkal vinni Kárpátaljára, és hogy lehetne áthúzni Kárpátalját a Székelyföldre.

Érkezésük előtt Aliz még telefonált. Beszéde zavaros volt, egzaltált. Nem tudott kigabalyodni a két E-mail példabeszédéből. Csak a csillagok járására figyelt, sorsuk, kettejük sorsa fölvetült az égre:

– Akkorát fordult velem a világ – mondta telefonban –, mintha a Föld elferdült tengelye kiegyenesedett volna; nincs nyár, nincs ősz, nincs tél, csak tavasz van.

Szükség volt a hídverésre. Szép Pál, az édesapa a tömött bajszú, busa szemöldökű férfi a legjobb kézilabda-edző volt Munkácson. Kötélizomzatú, mint a tornatanárok általában. Szigorú, kimért, parancsolásra termett.

Az édesanya, Rozi néni, a fizika-matematika szakos tanárnő a valós világot csak a mindenható rend rácsainak rendszerében látta és láttatta.

Messziről feltűnt a Volvo utasainak a Vár, az obeliszk, csúcsán a turul madárral. Aliz ellágyuló szívvel vette birtokába édes hazáját, a két Csiszér ámulva meredt a rendkívüli látványra.

A fogadás udvarias volt, de kimért. Órákig tartott, amíg olvadozni kezdett a jég.

Rozi asszony kávéét főzött, előszedte a sebtében készült süteményeit, Szép Pál vodkát töltött.

Koccintottak, szó nélkül hajtották föl.

– Mi legyen a két fiatallal?

Ekörül forgott minden gondolat, ez sistergett lélekben, agyban.

– Hogy lehet újra összeilleszteni a vándorló, az egymástól eltávolodott kontinenseket?

– Mi háztűznézőbe jöttünk, kedves Rozi, kedves Pali – mondta Barna apja. – Bizonyára itt is úgy mondják: háztűznéző. Régi szó. Annyit tudunk erről a két gyermekről, hogy most már elszakíthatatlanok egymástól. Gyilkosság lenne elválasztani őket, erre nem vállalkozhatunk. Anyatársak, apatársak lettünk általuk. Amióta a sors a Rákócziak földjéről a Rákóczi-várhoz vezérelte Alizt, azóta mi hiszünk a predesztinációban. Pedig katolikusok vagyunk, egész Csíksország az. Adjátok hozzá feleségül lányotokat Barnához, ahogy ismerjük a fiúkat, tenyerén fogja hordozni.

– S hol fognak élni? – kérdezte Szép Pál. – Csaknem gondoljátok, hogy fejest ugrik a lányunk a balkáni sötétségbe? Szodomából Gomorába? Kimászik az ukrán kalap alól, s bebújik az oláh kalap alá? Minket a sors ideláncolt, mint a főisten Prométheuszt a sziklához. Ott nálatok rövidebb lenne a keselyű csőre? Tompább a karma? Nem hiszem, s bizonyára ti sem hiszitek, hogy eljön csillagösvényen a mesebeli királyfi, s fölszabadít. Szépek a legendák, de elpuhítják a lelket. Sporttanár vagyok, tudom, vért kell izzadni edzőpályán, ha nyerni akarunk.

– Nincs más alternatíva – mondta Csiszér Dániel. – Színmagyar környezetben élnének, Csíksország az egykori Tündérország tisztán megmaradt foltja, darabja. Az egzisztenciájuk is biztosabb, éppen akkor beszélgettünk arról, hogy Barnus fogja vezetni a vállaltunk egyik részlegét, amikor megjelent Aliz. És ott van a Sapientia Egyetem. Mindketten elvégezhetik. Ha nehéz lenne a lányotoknak a mérnöki, vannak humán tagozatok is. Amilyen sok nyelvet ismer, játszva elvégezheti a tolmács-fordítói szakot. Látjátok? Mindent meggondoltunk, mindent végiggondoltunk, nem visszük jégre Alizt.

Három napos gondolkodási időt kértek a Szép-szülők. Szó alig hangzott el. Ettek, ittak, sétáltak. Éppen csak nem aludtak. Virrasztottak. Fölmentek a Várba, onnan néztek Kelet felé. Azt a láthatatlan földet kémlelték, ahol Szép Aliz talán élni fog. Abba az irányba néztek, ahonnan a csodaszarvas jött.

Éjszaka született meg a döntés. Suttogva, tört szavakkal, zavart mondatokkal beszéltek a szülők. Nem az eljövendő apatárs, nem a kisüzem, nem a Sapientia Egyetem győzte meg őket.

Nem akarták boldogtalanná tenni a lányukat.

Másnap egy kikötésük volt.

Aliz marad. Apa és fia induljon vissza, s amikor kitűzik az esküvő napját, ők ott lesznek. Mindhárom lányukat viszik. Alizt menyasszonynak, a két kicsit, Pannát és Teklát nyoszolyólánynak. Bizonyára néhány rokon is társul hozzájuk. S aztán ott a hivatal. Annak az útját is el kell járni.

Kellemes nyár volt. Június. Felvirágozott, felszalagozott autósor kanyargott ki Csíkszeredából a csíksomlyói kegytemplomba. Azon az úton, ahol a búcsújáról menetelnek minden pünkösdkor. Sokan gyalog jöttek, idegenek is megtisztelték a nagy tekintélyű Csiszér-családot.

Megszokott látvány ez a Szentföldnek nevezett Csíksországban. Csupán két személy állt a delírium kábulatában az oltár előtt.

Aliz hófehér ruháján a havasi gyopár bross.

Barna kabáthajtókáján a honfoglalás emlékművének a képe, zománcba öntve.

Mintha a másvilágról tértek volna vissza.

Saját, boldog életük tűnt hihetetlennek.